

הלכות כלים פרק טו

א. אין כלי חרס מקבלין טמאה, עד שתגמר מלאכתן. ומאימתי הוא גמר מלאכתן: משיצרכו בכבשן. התנור, משיסיקנו כדי לאפות בו ספגנין. הכירה, משיסיקנה כדי לבשל עליה ביצת התרנגולין טרופה ונתונה באלפס. הכפח אם עשהו לאפיה, שעורו כתנור; עשהו לבשול, שעורו ככירה.

ב. תנור שהתחיל לבנותו אם היה גדול משיתחיל בו ארבעה טפחים ויסיקנו, מקבל טמאה; ואם היה קטן משיתחיל בו טפח, ויסיקנו. הכירה משיתחיל בה שלוש אצבעות, ויסיקנה. הכפח אם עשהו לאפיה, הרי הוא כתנור; ואם עשהו לבשל עליו, הרי הוא ככירה.

ג. תנור שהסק מאחוריו, או שהסק מבית האמן, או שהסק שלא לדעת הואיל והסק מכל מקום, הרי זה מקבל טמאה. מעשה שנפלה דלקה בתנור כפר מן הכפרים; ובא מעשה לפני בית דין, ואמרו מקבלין טמאה.

ד. תנור שהסיקו להיות צולה בו, הרי זה מקבל טמאה; להיות מלבן בו אונין שלפשתן טהור, שאין זה עושה מלאכה בגופו של תנור.

ה. תנור שחצצו לשנים, והסק אחד מחלקיו, ונטמא במשקין הוא טמא, וחברו טהור; נטמא בשרץ וכיוצא בו מטמאות שלתורה, הכל טמא. ועבי שביניהן, טמא.

ו. הסקו שניהן, ונטמא אחד מהן במשקין באויר חולקין את עביו: המשמש לטמא, טמא; ולטהור, טהור. במה דברים אמורים, בזמן שחצצו ואחר כך הסיקו; אבל הסיקו, ואחר כך חצצו, ונטמא אחד מהן, אפלו במשקין נטמא הכל.

ז. תנור או כירה שלאבן, טהורין לעולם. ושלמתכת, טהורין משום תנור וכירים שנאמר "יתץ" (ויקרא יא, לה), את שיש לו נתיצה; וטמאין משום כלי מתכות.

ח. פיצד: אינן מטמאין מאוירן, ולא במחבר לקרקע כתנור וכירים. ואם נגעה בהן טמאה, אפלו מאחוריהן מטמאין, כשאר כלי מתכות; ואם נטמאו במת, נעשין אב טמאה כשאר כלי מתכות. ויש להן טהרה במקוה.

ט. תנור שלמתכת שנקב או נפגם או נסדק, וסתמו בטיט, או שעשה לו טפלה שלטיט, או מוסף שלטיט הרי זה מטמא משום תנור. וכמה יהיה בנקב, כדי שיצא בו האור. וכן בכירה. ואם עשה לכירה פטפוטין שלטיט, מטמאה משום כירה; מרחה בטיט, בין מבפנים בין מבחוץ עדין אינה מקבלת טמאה.

י. תנור שאינו מחבר בארץ, אפלו תלוי בצואר הגמל הרי זה טמא משום תנור: שנאמר "טמאים הם" (ויקרא יא, לה), מכל מקום.

יא. כור שלצורפי מתכות שיש בו בית שפיתה, מטמא ככירה. וכן שלעושי זכוכית אם יש בו בית שפיתה, מקבל טמאה. כבשן שלסידין ושלזגגין ושליוצרין, טהורין. הפרנה אם יש לה דפן, מטמאה.

יב. אבנים שחברן זו לזו, ועשאן תנור אם עשה לו טפלה

מבפנים ומבחוץ הרי זה כתנור לכל דבר, ומטמא מאוירו; ואם טפלו מבחוץ בלבד מטמא במגע, ואין מטמא באויר. חבר אבנים לתנור, ולא חברן זו לזו מטמאות עם התנור; חברן זו לזו, ולא חברן לתנור הרי הן כטירה. חפר בארץ, ועשה טירה טהורה; וטירת הכירה, טהורה.

יג. שתי חביות, שני לפסין, שעשין כירה ביניהן מטמא באויר ובמגע, ותוכן שלחביות טהור. ועבי החביות, חולקין אותן: המשמש את הכירה, טמא; והמשמש את תוך החבית, טהור.

יד. העושה שלושה פטפוטין בארץ, וחברן בטיט להיות שופת עליהן את הקדרה הרי זו טמאה משום כירה. קבע שלושה מסמרין בארץ להיות שופת עליהן את הקדרה אף על פי שעשה בראשן מקום בטיט שתהיה הקדרה יושבת עליו, הרי זו טהורה ככירה שלמתכת. וכן אבנים שלא מרחן בטיט שהוא שופת עליהן אינן מקבלות טמאה, כאלו היא כירה שלאבן.

טו. העושה שתי אבנים כירה, וחברן בטיט מטמאה; חבר את האחת בטיט, והשניה לא חברה אינה מקבלת טמאה.

טז. האבן שהוא שופת עליה ועל התנור, עליה ועל הכירה, עליה ועל הכפח, עליה ועל הכותל, עליה ועל הסלע אינה מקבלת טמאה.

יז. כירת הטבחים שהוא נותן אבן בצד אבן, וכלן מחברות בטיט נטמאת אחת מהן, לא נטמאו כלן. שלוש אבנים שחברן בטיט, ועשאן שתי כירות, בין שחברן זו לזו ולא חברן בקרקע, בין שחברן בקרקע ולא חברן זו לזו: אם נטמאת אחת משתי הכירות האבן האמצעית המשמש ממנה לכירה הטמאה, טמא; והמשמש ממנה לכירה הטהורה, טהור.

יח. נטלה האבן החיצונה שלכירה הטהורה, החלטה האמצעית כלה לטמאה; נטלה החיצונה שלכירה הטמאה, טהרה האבן האמצעית כלה.

יט. נטמאו שתי הכירות אם היתה האבן האמצעית גדולה נותן ממנה לכירה זו כדי שפיתה מצדה, ולכירה השניה כדי שפיתה מכאן, והשאר טהור; ואם היתה קטנה, הכל טמא.

כ. נטלה האמצעית אם יכול לשפת על שתיים חיצונות יורה גדולה, הרי היא טמאה; ואם היו מרחקין יתר מזה, טהורה. החזיר את האמצעית, הרי הכל טהור כשהיה. מרחח בטיט, מקבלין טמאה מכאן ולהבא והוא, שיסיקנה לכל אחת מהן כדי לבשל עליה את הביצה.

כא. שתי אבנים שעשאן כירה, ונטמאת, וסמך לאבן זו ממנה אבן אחת מכאן ולזו אבן אחת מכאן הרי חצי כל אבן משתי אבני הכירה הראשונה טמא, וחצי האבן טהור. נטלו השתיים הטהורות שסמך, חזרו השתיים שלכירה לטמאתן.

כב. דוכן שלחרס שיש בו בית קבול קדרות, והרמץ נתון בתוכו טהור משום כירה, וטמא משום כלי קבול; לפיכך אם היה מחבר בארץ, טהור כשאר הכלים. ואם נקב אינו מקבל טמאה, ככלי קבול: מה שאין כן בכירה.

כג. הצדדין שלו הנוגע בהן, אינו טמא משום כירה. הרחב

שְׁלוֹ שְׂיוֹשְׁבֵין עָלָיו בְּשַׁעַת תְּבָשִׁיל מִטָּמָא, אִם נִטְמָא הַדּוּכָן.
וְכֵן הַכּוֹפֶה אֶת הַסֵּל, וּבִנְהָ פִירָה עַל גְּבִיּוֹ הָרִי זֶה טָמְאָה מִשּׁוּם
כְּלֵי עֵץ, לֹא מִשּׁוּם כִּירָה; לְפִיכָךְ אֵינָה מְקַבֶּלֶת טָמְאָה מֵאוּרָה
כַּכִּירָה.

הַלְבוֹת בָּלִים פֶּרֶק טז

א. תַּנּוּר גָּדוֹל, שְׂרִירָיו אַרְבָּעָה טַפְחִים; וְהַקָּטָן, שְׂרִירָיו רַבּוֹ. כִּיצַד:
שָׂאֵם נִשְׁאָר בְּגָדוֹל אַרְבָּעָה טַפְחִים, וּבַקָּטָן רַבּוֹ מְקַבֵּל טָמְאָה;
פָּחוֹת מִכָּאן, אֵינּוּ מְקַבֵּל טָמְאָה. וְכֵן אִם נִטְמָא, וַנִּתְצוּ עַד שְׂשִׁיר
בּוֹ פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה טַפְחִים, אוֹ פָּחוֹת מִרֹב הַקָּטָן טָהוֹר; נִשְׁאָר
בּוֹ אַרְבָּעָה, אוֹ רֹב הַקָּטָן עֲדִין הוּא בְּטָמְאָתוֹ. וְהַכִּירָה, שְׂרִירָהּ
שְׁלוֹשׁ אֶצְבָּעוֹת. הַכֶּפֶחַ עֲשֶׂהוּ לְאַפִּיָּה, שְׁעוּרוֹ כַּתַּנּוּר; לְבָשׂוּל,
שְׁעוּרוֹ כַּכִּירָה.

ב. תַּנּוּר שֶׁנִּטְמָא, וְלֹא רָצָה לְכַתְּתוֹ כִּיצַד מִטְּהָרִין אוֹתוֹ: חוֹלְקוֹ
לְשְׁלוֹשָׁה חֻלְקִים; וְגוֹרֵד אֶת הַטֶּפֶלָה שְׁעַל הַחֲרָסִים, עַד שֶׁנִּמְצָא
כָּל חָרָס מִהֵן עוֹמֵד עַל הָאָרֶץ בְּלֹא טֵיט עַל גְּבִיּוֹ. חֻלְקוֹ לְשָׁנִים,
אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטָן הַגָּדוֹל טָמָא, וְהַקָּטָן טָהוֹר.

ג. חֻלְקוֹ לְשָׁנִים בְּשׁוּוֹה כָּל אֶחָד מִהֵן טָמָא, לְפִי שְׂאִין אִפְשָׁר
לְכוּן. אֲבָל טְבִילָה שְׁלִחָרָס שִׁישׁ לֹא דִפֵּן שֶׁנִּחְלָקָה לְשָׁנִים,
טָהוֹרָה; וְאִם הָיָה אֶחָד גָּדוֹל, וְאֶחָד קָטָן הַגָּדוֹל טָמָא. תַּנּוּר
שֶׁנִּחְלַק לְשְׁלוֹשָׁה, וְאֶחָד גָּדוֹל כְּשָׁנִים הַגָּדוֹל טָמָא, וְהַשְּׁנַיִם
הַקָּטָנִים טָהוֹרִין.

ד. חֲתָכוּ חֲלִיּוֹת לְרַחְבּוֹ אִם הָיָה גִבָּה כָּל חֲלִיָּה וְחֲלִיָּה פָּחוֹת
מֵאַרְבָּעָה טַפְחִים, טָהוֹר. חֲזֹר וְסִדֵּר אֶת הַחֲלִיּוֹת זֶה עַל גְּבִי זֶה,
וּמִרַח עֲלִיהֶן בְּטֵיט, וְהַחֲזִירוּ תַּנּוּר כְּשֶׁהָיָה הָרִי זֶה כְּמִי שֶׁעָשָׂה
תַּנּוּר אֲחֵר, וְאֵינּוּ מְקַבֵּל טָמְאָה אֲלֹא מִכָּאן וּלְהֵבֵא: וְהוּא
שִׁיִּסִּיקָנוּ כְּדִי לְאַפּוֹת בּוֹ סַפְגָּנִין, אַחֵר שֶׁמִּרְחוּ.

ה. הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אֶת הַטֶּפֶלָה, וְנָתַן חוֹל אוֹ צִרוּרוֹת בֵּין הַחֲלִיּוֹת
וּבֵין הַטֶּפֶלָה אֵינּוּ מְקַבֵּל טָמְאָה לְעוֹלָם: וְזֶה הוּא שֶׁאָמְרוּ הַנֶּגְדָה
וְהַטְהוֹרָה אוֹפּוֹת בּוֹ, וְהוּא טָהוֹר. הֵיטָה בּוֹ חֲלִיָּה אַחַת שִׁישׁ
כֶּה אַרְבָּעָה טַפְחִים הִיא מִטָּמְאָה בְּמַגֵּעַ, וְאֵין מִטָּמְאָה בְּאוּר;
וְשָׂאֵר כָּל הַחֲלִיּוֹת, טָהוֹרוֹת.

ו. תַּנּוּר שֶׁבֵּא מִחֻתָּךְ מִבֵּית הָאֱמֹן, וְעָשָׂה לוֹ סְמוּכִין שֶׁמְקַבְּצִין
אוֹתוֹ לְהִיּוֹת כְּאֶחָד, וְנָתַנָּן עָלָיו וְהוּא טָהוֹר, וְנִטְמָא כְּשִׁיִּסִּיר אֶת
הַסְּמוּכִין אוֹתוֹ, יִטְהַר; וְאִפְלוּ הַחֲזִירִין, הָרִי הוּא טָהוֹר. מִרְחוּ
בְּטֵיט, מְקַבֵּל טָמְאָה לְהֵבֵא; וְאֵינּוּ צָרִין לְהַסִּיקוֹ, שֶׁכָּבֵד הַסֵּק.

ז. תַּנּוּר שֶׁחֲתָכוּ חֲלִיּוֹת, וְנָתַן חוֹל בֵּין חֲלִיָּה לְחֲלִיָּה, וְטַח בְּטֵיט
עַל הַכֹּל מִבְּחוּץ הָרִי זֶה מְקַבֵּל טָמְאָה. יוֹרֵת הָעֶרְבִיִּים, שֶׁהוּא
חוֹפֵר בְּאָרֶץ וְטַח בְּטֵיט אִם יָכוֹל הִטִּיט לְעֵמֶד בְּפָנָיו עֲצָמוֹ, מְקַבֵּל
טָמְאָה; וְאִם לֹא, טָהוֹר.

ח. הַמֵּבִיא שְׂבָרִי כְּלֵי חָרָס, וְדִבְקָן זֶה בְּזֶה וְעֲשִׂין תַּנּוּר, וְעָשָׂה
לוֹ טֶפֶלָה מִבְּפָנִים וּמִבְּחוּץ, וְהַסִּיקוֹ הָרִי זֶה מְקַבֵּל טָמְאָה, אִף
עַל פִּי שְׂאִין בְּכָל חָרָס מִהֵן כְּשֶׁעוֹר.

ט. פִּיטָס שֶׁקָּרְזְלוּ, וְעָשָׂהוּ תַּנּוּר, וְעָשָׂה לוֹ טֶפֶלָה מִבְּחוּץ אִף

על פי שמקבל על דפנותיו כשעור, הרי זה טהור: שכלי חרס שטהר, אין לו טמאה לעולם, אלא אם כן עשהו תנור, ועשה לו טפלה מבפנים ומבחוץ.

י. תנור שלסדקין, שעשה טפלה לכל אחד ואחד, ומקום הסדקין מגלה הרי זה אינו מקבל טמאה. נתן טיט או סיד או גבסים על גבי הסדקין, הרי זה מטמא; נתן עליהן חרסית או זפת וגפרית שעוה ושמרים בצק או גללים, טהור. זה הכלל דבר שאין עושין ממנו תנורים, אינו מחבר את הסדקין.

יא. סדק תנור שנתנו כלפי זוית, ומרח בטיט מן הצדדין טהור. דף שלתנור שנתנו בזוית, להיות אופה בו טהור; ואם יש בו רב תנור, מקבל טמאה.

יב. תנור שנתן בו עפר עד חציו אם נטמא מאוירו בלבד, אינו מטמא אלא מעפר ולמעלה; ואם נטמא במגע, ונגעה טמאה בו מתוכו נטמא כלו, אף מעפר ולמטה.

יג. הפירה, מקום שפיתת שתי קדרות; והכפח, מקום שפיתת קדרה אחת. לפיכך פירה שנחלקה לארפה, טהורה; ולרחבה, עדין מקבלת טמאה. כפח שנחלק, בין לארכו בין לרחבו טהור.

יד. הקלתות שלבעלי בתים שנפחתה קרקעיתה אם היה עמק הפחת פחות משלושה טפחים, הרי זה מקבל טמאה: שאם יסק בפחת מלמטה, תתבשל הקדרה מלמעלה.

טו. היה הפחת עמק שלושה או יותר אינה מקבלת טמאה, שהרי האש רחוקה מן הקדרה ואינה בשלה. נתן אבן או צרור על פי הפחת, עדין היא בטהרתה; מרחו בטיט נעשת האבן קרקע הפירה, ומקבלת טמאה מכאן ולהבא.

הלכות כלים פרק יז

א. כל ידות הכלים, הרי הן ככלים. ואם נטמא הכלי, נטמאת ידו הצריך לה בתשמישו; ושאין צריך לה, טהור כמו שיתבאר. לפיכך האבן היוצאת מן התנור טפח, ומן הפירה שלוש אצבעות חבור; ואם נטמא התנור והפירה, נטמאו האבנים האלו. ואכלין ומשקין הנוגעין באבנים אלו, נטמאו; ואם נגעו בחוץ לטפח שלתנור, או חוץ לשלוש אצבעות שלפירה טהורין. הכפח עשהו לאפיה, שעורו כתנור; עשהו לבשול, שעורו כפירה.

ב. מוסף התנור שלבעלי בתים, טהור; ושלנחתומין טמא בטמאת התנור, מפני שהוא סומך עליו את השפוד. פיוצא בו, מוסף יורה שלשולקי זיתים, טמא; ושלצבעים, טהור.

ג. עטרת הפירה טהורה. וטירת התנור, והוא המקום הבנוי בצדו שמניחין בו את הפת בעת רדייתה בזמן שהיא גבוהה ארבעה טפחים, טמאה בטמאת התנור; פחותה מכאן טהורה, לפי שאינה חבור לו. ואם חברה לתנור, אפלו על שלוש אבנים טמאה.

ד. בית הפך ובית התבלין ובית הנר שבפירה אם נטמאת הפירה במגע, נטמאו כלן; ואם נטמאת באויר, לא נטמאו, לפי שאינן

חבור לה אלא מדברי סופרים, ולפיכך עשו להן הכר זה כדי שלא ישרפו על מגען תרומה וקדשים. וכן כל שאנו אומרים בענין זה שהוא מטמא במגע, ואינו מטמא באויר אינו חבור אלא מדברי סופרים, ועשו לו הכר זה כדי שלא ישרפו עליו קדשים אלא תולין.

ה. חצר הפירה בזמן שהיא גבוהה שלוש אצבעות, הרי זו חבור; ואם נטמאת הפירה או החצר שלה, בין באויר בין במגע נטמאת השניה. היתה החצר פחותה מכאן, ונטמאת אחת מהן במגע נטמאת השניה; אבל אם נטמאת אחת מהן מאוירה בלבד אין חברתה טמאה, לפי שאינה חבור לה אלא מדברי סופרים.

ו. היתה חצר הפירה מפרשת מן הפירה בזמן שהיא גבוהה שלוש אצבעות הרי זו חבור לה, בין לטמאת מגע בין לטמאת אויר. היתה פחותה מכאן, או שהיתה חצר חלקה ואין לה שפה אינה חבור לה; ואם נטמאת הפירה, בין מאוירה בין במגע החצר טהורה; וכן אם נטמאת החצר, הפירה טהורה.

ז. פטפוטי פירה, שלושה: היה גבה כל אחד מהן שלוש אצבעות או פחות אם נטמאת הפירה בין במגע בין באויר, נטמאו שלשתן. וכן אם היו ארבעה. נטל אחד מהן אם נטמאת הפירה במגע, נטמאו שני הפטפוטיין שנשארו; ואם נטמאת באויר, לא נטמאו עמה. עשה לה שני פטפוטיין זה כנגד זה אם נטמאת הפירה במגע, נטמאו; ואם נטמאת באויר, לא נטמאו.

ח. היו הפטפוטיין גבוהין משלוש אצבעות משלוש ולמטה מטמאין עם הפירה, בין שנטמאת במגע בין שנטמאת באויר. ומשלוש ולמעלה מטמאין עם הפירה, אם נטמאת הפירה במגע; אבל אם נטמאת מאוירה בלבד, אין מטמאין עמה.

ט. היו הפטפוטיין משוכין מן השפה בתוך שלוש אצבעות מטמאין עמה, בין שנטמאת במגע בין שנטמאת באויר. היו חוץ לשלוש אצבעות מטמאין עמה, אם נטמאת במגע; ואם נטמאת באויר בלבד, אין מטמאין עמה. ואין מדקדקין בכל השעורין האלו, שכלן מדברי סופרים הן.